

színház eszközei egészen mások – nem próbál hasonlítani.

Gárdos Péter rendezésében a főszerep a mesejátékon belüli mese és a mesejátékon belüli valóság viszony átjátszásainak jut. A színpadot – Dorothyék farmját – óriási szem határolja, melyen keresztül a tér a külvilágba, a képzelet az álmok birodalmába, a "szivárványon túlra" vezet. Világra nyíló ablak ez és lélektükör: mindkét szerepe végigvonul az előadáson. Szem ékeskedik a cirkuszi varázsló (a későbbi OZ) kuckóján, a gyerekbirodalom összes házikójának ablakán, szemekből áll az erdő, OZ palotájában pedig több tucatnyi van belőle. A híres dalban megénekelte szivárvány, a boldogság jelképe is ilyen visszatérő elem, állandó zöldeskék árnyalatai Smaragdváros színét előlegezik. *Fehér Miklós* díszlete, a vetített színek és képek mindvégig a mese értelmezését segítik. Épp így *Csengey Emőke* jelmezei, melyek következetesen elkülönítik a vándorok jóakaróit és az ártó szándékúakat, utóbbiakat mindig piros-feketébe öltöztetve. Már Dorothyék farmjára fekete ruhában, levegőben úszó, több méteres selyemsálban érkezik a gonosz szomszédasszony – a későbbi Nyugati boszorkány –, fekete biciklijén röpül be, mintha seprűnyélen tenné (amit egyébként dühösen ajánlanak is neki). De piros-feketék OZ palotájában a szemek is: OZ szerepe ellentmondásos, hiszen kilátástalannak tűnő veszélybe küldi a hozzá folyamodókat.

Finom jelzések árulkodnak arról is, hogy a farmon dolgozó három legény lesz a mese Dorothyhoz csatlakozó három vándora: egy-egy kellék, mozdulat, mondat. A mese birodalmának összes főszereplőjévé Dorothy környezetének alakjai válnak. Közülük azonban csak egy őrzi "előéletét" és küllemét: az álvarázsló OZ, aki voltaképpen csak egy szerep, aki mint mesei személy nincs is. A dolgok lényegét tekintve szükség nincs rá; mire megtalálják, már kiderült: a Madárijesztő ijesztően okos és szellemes, a Bádogembernek nagy lelke és érzelmei vannak és a gyáva Oroszlán is tud bátor lenni. OZ csak annyit tehet, hogy a nélkülözhetetlen tulajdonságok elvart "világi" jegyeivel ajándékozza meg őket. OZ csodatételére pedig rákopírozódik a színház csodája, hiszen a nézőtérről érkező vándorok a vasfüggönyön át jutnak be OZ birodalmába. Tükröt tartani azoknak, akik hajlandók belenézni – a színház feladata ez is.

Az előadásból minden korosztály magával tud vinni valamit, miközben persze igen jól szórakozik. A játék mindvégig lendületes, a színészek mozgáskultúrája imponáló; elsősorban *Méhes László* és *Gálffi László* remekel: a szinte csonttalanul mozgó Méhes ezúttal a Bádogember szögletes szerepét kapta, így szalmabáb mozgású Madárijesztőként Gálffinak is módja nyílt új oldaláról megmutatkozni. Mintha egy háború előtti mesekönyv illusztrációi elevenednének meg csetlő-botló, kalimpáló, meg-megdöccenő mozdulataikban. Az egész társulat nagy kedvvel komédiázik; kiemelkedő alakítást – és zenei teljesítményt – nyújt még Dorothy szerepében *Pápay Erika* és gonosz Nyugati boszorkaként *Kútvölgyi Erzsébet*: söprű-mikrofonba énekelte Dorka-ellenszáma az előadás talán legnagyobb élménye. De jó nézni a többieket is: *Harkányi Endrét* (cirkuszi varázsló és OZ), *Bárdy Györgyöt* (nagybácsi és ajtónálló), *Halász Juditot* (nagynéni és Északi tündér), *Tahi Tóth Lászlót* (munkás a farmon és gyáva Oroszlán).

Az előadás fő humorforrása a színészi játék mellett a rengeteg sziporkázó geg és a szöveg számos frenetikus fordulata. Élvezetesekek az énekes-zenés-táncos betétek is (koreográfus: *Krámer György*). A rendező ügyel rá, hogy a dalok ne eltereljék, hanem a cselekményre összpontosítsák a gyerekközönség figyelmét. A baba-birodalom és a pókcsapat táncjelenetei azonban hosszú, üresjáratú revübetétek (a pólyásnak öltözött felnőttek egyébként is elég visszataszítóra sikeredtek).

Az előadás vége egy pillanatra zavarba ejtő: miért nem találták meg Dorothyt, ha ott fekszik a ház mellett? Csak nem azért, mert tényleg abban a másik világban járt?

DÖMÖTÖR ADRIENNE

Örökség

A hazai művészetpedagógiának legkiforrottabb munkaközösségét alkották és alkotják azok a koreográfusok és néptánc-pedagógusok, akik a folklorisztikai kutatásokkal és mozgalommal lépést tartva mindig a leghitelesebb és legjobb minőségű tánckultúrát igyekeztek elsajátíttatni csoportjaikkal. E közösség területi és országos találkozókon, továbbképzéseken és táborokban kovácsolódott össze. Amikor az amatőr-művészeti mozgalom állami mecénálási forrásai sorra kezdtek bedugulni, a gyermeknéptánc-mozgalom "élbolya" – hasonlóan más művészeti ágak és korosztályok legelszántabbjainak útkereséseikhez – társadalmi egyesület alapítását határozta el. Így alakult meg 1990. március 2-án az *Örökség Gyermek Népművészeti Egyesület*. Tagsága

jelenleg a mintegy 50 együttesben táncoló 2.500 gyerekből és 100 felnőtt szakemberből áll.

A tagdíjakból, felajánlásokból, pályázatokból és (társadalmi egyesületként) költségvetési támogatásból gazdálkodó közösség elég erősnek látszik, hogy megőrizze az "örökséget" a bővebb esztendő beköszöntéséig; azaz tartsa a lelket azokban a gyerekekben és felnőttekben, akik életük fontos részének érzik a táncot és a táncpedagógiát. Az egyesület 1991-ben tartott módszertani foglalkozást pedagógusok és pedagógusjelöltek számára *Játék és tánc az iskolában* címmel, 30-40 fő részvételével. *Százhalombattán* háromnapos továbbképzést tartottak együttesvezetők és gyakorló néptáncpedagógusok számára, 60-an éltek a lehetőséggel. A nyár folyamán Szegeden, Debrecenben, Szekszárdon, Szarvason voltak területi és országos találkozók, majd decemberben az Erkel Színházban zajlott le a *Gyermektáncantológia '91*. Az egyesület 440 fő részvételével augusztusban egyhetes népművészeti tábort is tudott rendezni a "piacosított" Csillebércen.

Az idén sem tervez kevesebbet az Örökség. Sőt a rendszeres találkozási alkalmakon kívül bővíteni szeretné tevékenységét. Köztudott, hogy a táncművelés elválaszthatatlan a vele azonos gyökerű tárgykultúrával. Hogy a zenéről már ne is beszéljünk! Ezért az Örökség Egyesület szeretné tevékenységi körébe vonni a (nem nagy számban, de létező) gyermek népzenei együtteseket és a tárgyi népművészettel foglalkozó csoportokat, szakköröket. Külön figyelmet fordítanak a jövőben a népviseletek készítésére, ilyen irányú tanfolyamot is szerveznek. Az idei háromnapos együttesvezetői továbbképzés a Sárköz néphagyományait igyekszik feldolgozni. A júniusi népművészeti táborban már számítottak a gyerekzenészek és tárgyalók részvételére is.

Nem feledkeznek meg az idei program arról sem, hogy bevonja a munkába az egyesületben eddig nem képviselt területek csoportjait, elsősorban a kistelepülések gyerekközösségeit.

A programok megvalósítása során az egyesület – a tagdíjakon túl – kénytelen a résztvevők kisebb-nagyobb költségvállalására is építeni. Egyelőre nem látjuk annak jeleit, hogy a gyermek népművészeti mozgalomnak ez a szervezete anyagi eszközök hiánya miatt színvonalbeli engedményekre kényszerülne. Üdvös lenne azonban, ha hatókörét nemcsak a kistelepülések, hanem a nagytelepülések egyre ziláltabbá váló gyerektársadalmára is kiterjeszthetné, mint a testi-lelki egészségnevelés bizonyítottan hatékony eszközrendszerét.

Az Örökség Gyermek Népművészeti Egyesület székhelye:

1072 Budapest, Akácfa u. 32. Telefon: 1-222-893.

TRENCSENYI IMRE

“Vízjelek”

*Iskolák, pedagógiák Magyarországon
Szombathely, 1991.*

A szombathelyi *Berzsenyi Dániel Tanárképző Főiskola* Németh László szakkollégiuma* ugyancsak "kitett magáért", amikor 1989. november 17-19 között Közép-Kelet-Európa Szemináriumainak egyikén (a szakkollégium Reformpedagógia csoportja szervezésében) Velemen megrendezte az *Alternatív pedagógiák, pedagógiai alternatívák Magyarországon* című konferenciát. Ennek anyagát tartalmazza az 1991-ben kiadott *Vízjelek* című kiadvány (terjedelme 236 oldal, példányszám: 1000).

* "A szakkollégium története – írja *Fűzfa Balázs* 1992. május 13-i levelében – bonyolult kérdés... 1987-től létezik, s célja az, hogy a főiskola igazán gondolkodni akaró hallgatóinak – és akár oktatóinak – lehetőségeket biztosítson a 'kifutásra', magyarul arra, hogy gondolkodhassanak. Ezért vagy húszféle speciálkollégiumot indítottunk annak idején a filozófiatörténettől a filmesztétikán keresztül a szociológiáig, pedagógiáig... Effélékből nőttek azután ki esetenként a szélesebb körű érdeklődésre számot tartó rendezvényeink, konferenciáink, köztük a velemi sorozat... amelynek egyikét dokumentálja a *Vízjelek*. Mindezt tettük a Soros Alapítvány támogatásával, nélkülük esélyünk sem lett volna a létre." – Egyébként a patinás főiskola 1984-1988-as Évkönyve, mely minden további felvilágosítást megad az intézményről, e nemből a negyedik.